

Finansdepartementet
Pb 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref.

Vår ref.

Dato

IRM 10/23

9. oktober 2014

Etikkrådets årlige rapport til Finansdepartementet om Alstom SA

Som følge av Etikkrådets tilrådning om å utelukke Alstom SA 1. desember 2010 besluttet Finansdepartementet 6. desember 2011 å sette selskapet til observasjon for inntil fire år. Etikkrådet er pålagt å holde Alstom under særskilt observasjon i denne perioden og skal følge med på hvordan selskapet arbeider med og utvikler sitt system for korrupsjonsbekjempelse. Rådet skal også observere hvordan selskapet håndterer etterforskning av korrupsjonshendelser som ligger tilbake i tid og følge med på om det dukker opp påstander om nye tilfeller av korrupsjon. Rådet skal årlig avgi rapport til Finansdepartementet om status for observasjonen.

I april 2014 møtte Etikkrådet Alstom for å drøfte rådets observasjon av selskapet og selskapets arbeid for å hindre korrupsjon. Selskapet har også fått anledning til å gi merknader til et utkast til denne rapporten.

Dette er rådets tredje årlige rapport om saken til Finansdepartementet.

Sentrale hendelser siden den årlige rapporten ble avgitt i juni 2013

I rapportene avgitt i juni 2012 og 2013 informerte Etikkrådet om pågående korrupsjonsetterforskninger i Storbritannia, USA, Brasil, Latvia, Polen, Malaysia og Slovenia. Etter det Etikkrådet forstår, er det av disse kun den britiske etterforskningen som foreløpig er avsluttet, samt deler av etterforskningen i USA. Alstom er nå også under etterforskning i Frankrike.

Den 24. juli 2014 kunngjorde Serious Fraud Office, UK, at den britiske etterforskningen av Alstom er avsluttet. Resultatet av etterforskningen er at Alstom Network UK Ltd, tidligere kalt Alstom International Ltd, et datterselskap av Alstom i UK, tiltales for korrupsjon. Etter tiltalen skal enkeltpersoner på vegne av selskapet ha betalt bestikkelsener som lyder på totalt 8,5 millioner USD mellom 1. juni 2000 og 30. november 2006. Bestikkelsene relaterer seg til

store, offentlige transportprosjekter i India, Polen og Tunisia. Den første høringen i saken fant sted 9. september 2014 i Westminster Magistrates' Court.¹ Serious Fraud Office har også indikert overfor Alstom at det i oktober 2014 vil bli tatt ut tiltale mot Alstom Power Ltd grunnet korrupsjonsanklager i Litauen. Alstom erkjenner ikke ansvar for noen av disse anklagene.²

I observasjonsbrevet av juni 2013 informerte Etikkrådet om at amerikanske myndigheter har offentliggjort tiltaler mot flere nåværende og tidligere ansatte i et amerikansk datterselskap av Alstom. Totalt fire personer skal være tiltalt. Tre ledere i Alstoms datterselskap i Connecticut har nå erkjent å ha betalt bestikklser på vegne av selskapet i forbindelse med en kontrakt på 118 millioner USD på Sumatra. Kontrakten gjaldt et samarbeidsprosjekt mellom Alstom og det japanske Marubeni Corp. i 2007, det såkalte Taharan-prosjektet. Medio mars 2014 erkjente også Marubeni skyld for at enkeltpersoner på vegne av selskapet betalte bestikklser for å vinne dette anbudet. Selskapet ble ilagt en foretaksstraff på 88 millioner USD.³ Den fjerde personen i Alstom som er tilknyttet Taharan-prosjektet og som er anklaget for korrupsjon, venter straffesak i USA.⁴ Alstom erkjenner ikke skyld for korrupsjonsanklagene i Sumatra.

Ifølge en presseartikkel datert 27. mars 2014 skal rettsdokumenter i forbindelse med saken mot de tidligere ansatte i Alstoms Connecticut-kontor vise at det under etterforskningen av Taharan-saken i USA ble avdekket at en tidligere leder i Alstom forsøkte å bestikke offentlige tjenestemenn i Indonesia, India og Kina for at selskapet skulle bli tildelt offentlige kontrakter.⁵ Alstom har uttalt at selskapet ikke er kjent med disse anklagene.⁶ Hva gjelder korrupsjonsanklager i Indonesia, svarer Alstom at de er kjent med at indonesiske myndigheter etterforsker de samme handlingene som er etterforsket av amerikanske myndigheter.⁷

Ifølge en presseartikkel skal guvernøren i Sao Paulo den 22. januar 2014 ha anmodet om at det iverksettes etterforskning av Alstom grunnet korrupsjonsanklager. Dette skjedde i forlengelsen av at en tidligere leder i Alstom i en fransk rettssal skal ha forklart at Alstom i 1998 betalte bestikklser til brasilianske offentlige tjenestemenn i form av kommisjoner tilsvarende 15 prosent av en kontrakt på 45,7 millioner USD. Ifølge *Estado de Sao Paulo* skal enkelte ledere i Alstoms være blant 10 personer som nå risikerer straffesak i forbindelse med hendelsene. Anklagene går ut på at selskapet skal ha brukt tre skallselskaper i Uruguay for å kanalisere bestikklser til brasilianske myndighetspersoner.⁸ Alstom har imidlertid benektet enhver befatning med disse anklagene under henvisning til at etterforskningen i Brasil ikke gjelder korrupsjon, men mistanke om andre former for økonomisk kriminalitet.⁹

¹ Se <http://www.sfo.gov.uk/press-room/latest-press-releases/press-releases-2014/criminal-charges-against-alstom-in-the-uk.aspx> (18. august 2014)

² E-post og brev fra Alstom til Etikkrådet, 10. september 2014.

³ Se pressemelding av 19. mars 2014, US Department of Justice, <http://www.justice.gov/opa/pr/2014/March/14-crm-290.html> (18. august 2014), <http://www.justice.gov/opa/pr/2013/April/13-crm-434.html> , (18. august 2014), og om avtalen om påtaleunntatelse mellom US Department of Justice og Marubeni, se <http://www.justice.gov/criminal/fraud/fcpa/cases/marubeni-corp/marubeni-corp-plea-agreement.pdf> (18. august 2014)

⁴ Se <http://www.fcpablog.com/blog/2014/7/17/third-alstom-exec-pleads-guilty-for-indonesia-bribes.html> (18. august 2014)

⁵ Se <http://www.bloomberg.com/news/2014-03-27/alstom-said-to-face-wider-bribery-probe-and-record-fine.html> (18. august 2014), og <http://www.reuters.com/article/2014/03/27/us-alstom-investigation-idUSBREA2Q1NX20140327> , (18. august 2014).

⁶ Møte mellom Alstom og Etikkrådet, 30. april 2014, og e-post fra Alstom til Etikkrådet 10. september 2014.

⁷ E-post og brev fra Alstom til Etikkrådet, 10. september 2014.

⁸ <https://au.finance.yahoo.com/news/french-firm-alstom-brazil-corruption-133324579.html>

⁹ Møte mellom Etikkrådet og Alstom 30. april 2014, samt e-post og brev til Etikkrådet 30. september 2014.

I sin kommunikasjon med Etikkrådet informerte Alstom om at selskapet skal være under etterforskning i Polen og i Frankrike, men at det foreløpig ikke har blitt tatt ut noen tiltale.¹⁰

Etikkrådet har ikke mottatt ytterligere informasjon om etterforskningen i Malaysia.

I sin rapport til Finansdepartementet av 2013 informerte Etikkrådet videre om et forlik som Alstom inngikk med Verdensbanken i februar 2012.¹¹ På grunn av ureglementerte utbetalinger i forbindelse med et vannkraftverk i Zambia i 2002 ble Alstom Hydro France og Alstom Network Schweiz AG utelukket fra å delta i prosjekter finansiert av Verdensbanken, Den asiatiske utviklingsbanken, Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling og Den interamerikanske utviklingsbanken for en periode på 3 år. Utelukkelsen kunne ha blitt redusert til 21 måneder forutsatt at selskapet overholdt betingelsene i forlikavtalen. Morselskapet Alstom SA ble ikke utelukket under forutsetning at selskapet i løpet av treårsperioden innfører et etterlevelsessystem som er akseptabelt for Verdensbanken.¹² Alstom har overfor Etikkrådet understreket at det fortsatt samarbeider med Verdensbanken, blant annet ved at et eksternt advokatkontor på vegne av Verdensbanken vurderer Alstoms tiltak for å styrke sitt etterlevelsessystem og kommer med forslag til endringer i systemet.¹³

Alstoms anti-korrupsjonsarbeid siden 2013

I rådets tilrådning og i senere observasjonsbrev ble Alstoms etterlevelsessystem tillagt vesentlig vekt. Hensikten med et selskaps etterlevelsessystem er å forhindre, oppdage og sanksjonere brudd på lover og regler. Et slikt system kan si noe om risikoen for framtidig korrupsjon.

Siden 2010 har Alstom gjort en rekke endringer for å forbedre sine interne etterlevelsessystemer og prosedyrer for korrupsjonsforebygging i hele virksomheten. Samtlige forslag til forbedring som ble påpekt av den uavhengige monitoren i prosessen med Verdensbanken, er ifølge selskapet implementert.¹⁴ Høsten 2013 etablerte Alstom også en ekstern varslingskanal hvor hvem som helst kan inngi anonyme varslinger om korrupsjon og andre regelbrudd. Det amerikanske selskapet Navex Global mottar varslingene for Alstom.

Selskapet opplyser at det bruker store ressurser på etterlevelse og antikorrupsjonsarbeid. Selskapet mener selv at de viktigste tiltakene som er gjort for korrupsjonsforebygging i virksomheten det siste året, er at det siden januar 2014 ikke lenger brukes konsulenter på såkalte «suksesshonorarer», at samtlige pengeoverføringer går gjennom hovedkontoret i Paris og revideres nøye, og at ledelsen er helt tydelig på at korrupsjon ikke aksepteres. Videre viser selskapet til at samarbeidet med Verdensbanken, som er pågående, har vært vellykket.

General Electrics tilbud om oppkjøp av deler av virksomheten i Alstom

I juni ble Etikkrådet informert om at General Electrics har inngitt tilbud om oppkjøp og sammenslåing med Alstom. Tilbudet omfatter de tre sektorene i Alstom *Thermal Power*, *Renewable Energy* og *Grid*. Styret har besluttet å anbefale tilbudet, men noen endelig avtale er ikke inngått. Ifølge Alstom vil en endelig avtale komme på plass i 2015. Frem til fusjonen vil Alstom fortsette sin virksomhet som i dag.¹⁵

¹⁰ E-post og brev fra Alstom til Etikkrådet, 10. september 2014.

¹¹

<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:23123315~pagePK:64257043~piPK:437376~theSitePK:4607,00.html%20http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/NEWS/0,,contentMDK:23123315~pagePK:64257043~piPK:437376~theSitePK:4607,00.html>.

¹² <http://web.worldbank.org/external/default/main?contentMDK=64069844&menuPK=116730&pagePK=64148989&piPK=64148984&querycontentMDK=64069700&theSitePK=84266#cross>.

¹³ Møte mellom Etikkrådet og Alstom 30. april 2014.

¹⁴ Møte mellom Etikkrådet og Alstom 30. april 2014.

¹⁵ E-post og brev fra Alstom til Etikkrådet, 10. september 2014.

Rådets vurdering

De bransjene der Alstom har sin kjernevirksomhet, har høy risiko for korrupsjon. Dette synliggjøres gjennom korrupsjonsanklagene som har blitt rettet mot selskapet i internasjonal presse, og som også har ledet til formell etterforskning. Flere av selskapets tidligere ansatte er tiltalt for korrupsjon i USA, og selskapet som sådan er tiltalt for korrupsjon i England. Flere korrupsjonsanklager etterforskes fortsatt.

Alstom har over de siste årene iverksatt en rekke tiltak for å etablere solide rutiner for korrupsjonsforebygging. Alstom samarbeider også fortsatt med Verdensbanken om utviklingen av interne etterlevelsessystemer. Dette sender signaler om at det arbeider aktivt for å forebygge korrupsjon i virksomheten, hvilket reduserer den fremtidige risikoen for regelbrudd. Det er imidlertid viktig at selskapet fortsetter å prioritere antikorrupsjonsarbeidet, at rutinene tas i bruk, og at de stadig overvåkes og forbedres.

Selskapet som sådan, enkelte av dets ansatte og noen av dets konsulenter etterforskes fortsatt for mistanke om korrupsjon. Siden forrige rapport til departementet har det fremkommet informasjon i pressen om nye etterforskninger for tilfeller av korrupsjon. Dette gjelder korrupsjonsanklager i Indonesia, Kina, India, og Brasil. Selskapet har selv gitt informasjon om at det er iverksatt etterforskning i Frankrike. Det er imidlertid uklart hva samtlige anklager bygger på, og når de eventuelt vil være ferdig etterforsket. Det vises også til at Alstom ikke erkjenner ansvar for noen av anklagene, og at mange av anklagene er fremsatt i pressen uten at det har lyktes Etikkrådet å innhente ytterligere informasjon om dem.

Etikkrådet vil fortsette observasjonen av Alstoms anti-korrupsjonsarbeid blant annet gjennom dialog med selskapet. Etikkrådet vil også fortsette å holde kontakt med andre kilder, og følge med på den pågående saken i England samt om det skulle fremkomme informasjon om nye tilfeller av grov korrupsjon i selskapet. Etikkrådet vil også følge med på hvordan antikorrupsjonsprosedyrene blir implementert i alle deler av virksomheten, og hvordan de blir overvåket og evaluert.

Med hilsen,

Ola Mestad
Rådsleder